

29.3.2022

Miten toimia, kun lapsen/nuoren kertomasta herää epäily väkivallasta?

- Ota kertomus vastaan rauhallisesti ja keskustele rauhallisessa tilanteessa (ei esimerkiksi leikin lomassa tai muiden lasten läsnä ollessa). Voit esimerkiksi kommentoida lapselle neutraaleilla toteamuksilla "Okei, (toista lapsen kertomus)" tai "Ai niinkö?" ja pyytää lasta kertomaan lisää.
- Jatka keskustelua myöhemmin, mikäli se ei tilanteessa onnistu. Jos palaat lapsen kertomaan myöhemmin, voit sanoa esimerkiksi: *"Haluaisin kuulla vielä uudestaan, mitä kerroit aiemmin..."*
"Kerro vielä siitä, kun sanoit että ____" (käytä vain lapsen käyttämiä ilmaisuja)
- Huomioi ennakkotietojesi tai asenteittesi vaikutus: pyri olemaan tulkitseematta ja ehdottamatta. Jos et ymmärrä, kysy mitä lapsi tarkoittaa. *"Sanoit että isä löi, mitä tarkoitat lyömisellä?"*
- Älä kysele lapselta enempää, kuin on välttämätöntä. Huomioi lapsen ikä: alle kouluikäiset ovat erityisen alttiita johdattelulle ja alle nelivuotiaalta hyvin vaikeaa saada selventävää tietoa kaltoinkohtelusta
- **Mitä voi kysyä?**
 - Avoimet kysymykset kaikista luotettavimpia: *Kerro siitä lisää, Kerro siitä, kun _____, Mitä sitten tapahtui?, Sanoit _____, mitä tarkoittit sillä? Onko vielä jotain, mitä haluat tästä kertoa?*
 - Tarkentavat kysymykset harkiten ja vain jos lapsi on kertonut selvästi, ja jotain täytyy tarkentaa (esim. Milloin? Kuka? Miten?)
 - Vaihtoehtokysymyksiä kannattaa välttää. Älä esitä oletuksia tai ehdotuksia (esim. Onko joku satuttanut sinua? / Sattuiko se? / Oliko se pelottavaa?)
 - Voit sanoa, että oli tärkeää, että lapsi kertoi sinulle. Vältä kuitenkin arvottavia toteamuksia, kuten "näin ei pitäisi koskaan käydä kenellekään". Tämä voi vaikuttaa lapsen halukkuuteen kertoa jatkossa / lisätä lapsen kokemaa syyllisyyttä
- Mikäli lapsi on haluton keskustelemaan, ei keskustelua tule jatkaa väkisin. Voit kertoa lapselle, että hän voi halutessaan jatkossa kertoa sinulle, jos joku asia mietityttää. Ohjaa ikätasoisesti myös siihen, mistä muualta hän voi saada apua (esim. kouluterveydenhuolto, MLL-nuortennetti, Sekaisin-chat ym.)
- Kirjaa tarkasti keskustelunne sisältö (lapsen käyttämät sanatarkat ilmaisut, esittämäsi kysymykset ja välikommentit). Esim. *"Lapsi kertoi iltapäiväkerhossa piirtämistilanteessa, että setä oli pyytänyt puhaltamaan pippeliin. Kommentoin, "ei kai" ja kysyin, mitä oli tapahtunut, ja lapsi jatkoi kertomalla..."*
- Muista ilmoitusvelvollisuutesi: tee **lastensuojeluilmoitus** ja tee tarvittaessa rikosilmoitus. Mikäli et ole varma ilmoitusvelvollisuudestasi poliisille, konsultoi poliisia. Älä keskustele suoraan lapsen kertomasta vanhemman kanssa, vaan konsultoi ensin muita viranomaisia, miten tilanteessa olisi hyvä edetä.
- Informoi lasta ikätasoisesti, mitä seuraavaksi tapahtuu. Erityisesti kun kyseessä on nuori, on tärkeää selvittää hänelle, mitä velvollisuutesi ovat ja miten aikuiset selvittävät asioita. Tiedustelee, millä mielteillä lapsi/nuori jää keskustelun jälkeen. Huomioi, ettei lapsi/nuori unohdu selvittämisen keskellä.
- Epäily voi herätä lapsen puheiden lisäksi myös muista syistä, kuten lapsen oireilusta tai käytöksestä. Mikäli et ole varma, onko lapsen käytös tai toiminta mielestäsi huolestuttavaa, konsultoi matalalla kynnyksellä lasten oikeuspsykiatrian yksikköä.

Laatinut 3/2022 Oikeuspsykologi Marianne Mäenpää

Tays / Lasten oikeuspsykiatrian yksikkö

marianne.maenpaa@pshp.fi; puh: 050 592 8307

Lasten oikeuspsykiatrian yksikön konsultaationumero: **050 562 7886**